

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА» Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Спеціальність: <u>101 Екологія</u> Рік навчання: <u>4-й, семестр 7-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Екології та охорони</u> <u>навколишнього середовища</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	к.г.н., доц. Мудрак Галина Василівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	mudrakgalyna@vsau.vin.ua, galina170971@ukr.net

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Стратегічна екологічна оцінка» є вибірковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції – 26 год.; практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 100 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з таких дисциплін (пререквізитів): «Гідрологія», «Моніторинг довкілля», «Оцінка впливу на довкілля», «Заповідна справа».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін (постреквізитів): «Моделювання і прогнозування стану довкілля», «Нормування антропогенного навантаження на довкілля» виробничі практики, кваліфікаційна робота.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Стратегічна екологічна оцінка» спрямована на отримання здобувачами однієї з важливих і універсальних компетентностей – володіти системою базових теоретичних знань та практичних вмінь для проведення процедури стратегічної екологічної оцінки планів, програм і стратегій державного планування та розвитку з погляду їх впливу на довкілля, зокрема для життя і здоров'я населення, а також для ефективного вибору шляхів реалізації планів і проєктів, що мінімізують можливі негативні наслідки для навколишнього середовища.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка» є формування у здобувачів вищої освіти відповідних компетентностей для вирішення прикладних завдань з державного регулювання та управління у галузі стратегічної екологічної оцінки та прогнозування небезпечних явищ, пов'язаних з господарською діяльністю людини, а також розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації запланованої діяльності і сприяння сталому розвитку.

Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка» полягають у засвоєнні здобувачами вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок з організації та проведення стратегічної екологічної оцінки, інтеграції СЕО у розроблення стратегій, програм і планів на національному та регіональному рівнях.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та фаховими компетентностями, зокрема:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

фахові компетентності (ФК):

ФК4. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК5. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

ФК7. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

ФК11. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

ФК12. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем

ФК13. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПР3. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР7. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПР24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Вивчення дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи у парах та групах, методи бесіди, дискусії), робота у команді (реалізується через: метод роботи у групах), лідерські навички (реалізується через: методи роботи у групах і парах).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Загальні положення та поняття про стратегічну екологічну оцінку	2	2	8
2	Нормативно-правові підстави проведення стратегічної екологічної оцінки	4	2	12
3	Процес проведення стратегічної екологічної оцінки	2	2	12
4	Методологічні основи проведення стратегічної екологічної оцінки	4	4	10
5	Методи стратегічної екологічної оцінки	4	4	12
6	Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля	2	2	10
7	Звіт про стратегічну екологічну оцінку	2	2	10
8	Моніторинг фактичного впливу стратегічної	2	2	10

	ініціативи на довкілля			
9	Особливості оцінки компонентів довкілля при здійсненні стратегічного екологічного оцінювання	2	2	8
10	Можливості автоматизації та стандартизації екологічних оцінок	2	2	8
Разом		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання.

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Види самостійної роботи

№ п/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних і практичних занять	30	щотижнево	Усно та письмово
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	40	щотижнево	Усно та письмово
3	Індивідуальне завдання	20	2 рази в семестр	Обговорення усного захисту
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	10	2 рази на семестр	Тестування
Разом		100		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Марушевський Г. Б. Стратегічна екологічна оцінка : навч. посіб. К. : К.І.С., 2014. 88 с.
2. Марушевський Г., Потапенко В. Методичні рекомендації для проведення Стратегічної екологічної оцінки документів державного планування. Київ, 2019 р. Проект «Партнерство для розвитку міст». 71 с.
http://pleddg.org.ua/wpcontent/uploads/2019/05/MP-CEO_web.pdf
3. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII : станом на 9 лип. 2023 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (дата звернення: 24.07.2024).
4. Стратегічна екологічна оцінка комплексного плану. Практичний посібник. USAID. Київ. 2022. 108 с.
https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/819/SEO_ready.pdf
5. Протокол про Стратегічну екологічну оцінку
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text
6. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (із змінами, внесеними згідно з наказом Мінприроди від 29.12.2018 № 465).
https://www.minregion.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/04/MR-provedennya-SEO_iz-zminami.pdf

Додаткова література

1. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року
<https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/strategy/zvitSEO.pdf>
2. Звіт про стратегічну екологічну оцінку. Вінниця 2024.
<https://www.vmr.gov.ua/media/.pdf>
3. Мудрак Г.В., Мудрак О.В. Науково-практичні аспекти раціонального використання агроландшафтів Середнього Придністер'я в контексті стратегії сталого розвитку регіону. *Сільське господарство та лісівництво*. Вінниця. 2020. № 19 С. 159–176. DOI: 10.37128/2707-5826-2020-4-14
4. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція). Ратифікована Законом України №832-XIV від 06.07.1999р. <http://rada.gov.ua>

5. Мудрак Г.В. Використання екологічних, соціально-економічних індикаторів сталого розвитку територіальних громад Східного Поділля. *Сільське господарство та лісівництво*. Вінниця. 2022. № 2 С. 155–170. DOI: <https://doi.org/10.37128/2707-5826-2022-1-11>
6. Мудрак О.В., Мудрак Г.В. Екологічна політика як пріоритетна складова стратегії збалансованого розвитку Вінницької області: Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2017. 69 с.
7. Мудрак О.В., Мудрак Г.В. Стратегія збалансованого розвитку Вінницької області: екологічна складова. Навчально-методичний посібник. Вінниця: ВАТ «Міська друкарня», 2013. 84 с.
8. Протокол Про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті/ Організація Об'єднаних Націй, Європейська Економічна Комісія: ECE/MP.EIA/2003/3. Нью-Йорк і Женева, 2003. 48с. (офіційний переклад)
9. Шутяк С. [за заг. ред. О. Кравченко]. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Львів: Компанія «Манускрипт», 2019. 128 с.
10. Шутяк С. Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості: осібник / за заг. ред. О. Кравченко. Львів: «Компанія «Манускрипт»», 2017. 28 с.
11. Shumygai I.V., Mudrak O.V., Konishchuk V.V., Mudrak H.V., Khrystetska M.V. Ecological monitoring of water bodies in Central Polissya (Ukraine). *Ukrainian Journal of Ecology*, 2021. 11(2). P. 434-440. DOI: 10.15421/2021_133

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної екологічної інспекції у Вінницькій області. URL: <https://vin.dei.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Вінницького обласного центру з гідрометеорології. URL: <https://meteo.vn.ua/>
3. Офіційний сайт управління розвитку територій та інфраструктури Вінницької ОВА. URL: <https://www.vin.gov.ua/upr-ter>
4. Офіційний сайт Головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області. URL: <https://www.vingudpss.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Басейнового управління водних ресурсів р. Південний Буг. URL: <https://buvrpb.davr.gov.ua/>
6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Державного управління охорони навколишнього природного середовища у Вінницькій області. Режим доступу: <http://www.vineco.ucoz.org>
8. Державна природоохоронна служба України <http://dei.gov.ua/>.

9. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля
<https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються упродовж семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль – загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами лекційних і практичних занять – 40 балів (усний контроль: опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему, індивідуальні завдання та ін.); рубіжний контроль (контрольні роботи у формі тестування) – 20 балів; показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача – 10 балів, підсумковий контроль, (залік) – 30 балів. Разом: 100 балів.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	8
2	Участь у роботі на практичних заняттях	7
3	Виконання домашніх завдань	5
4	Виконання контрольних робіт, тестування	10
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
5	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	8
6	Участь у роботі на практичних заняттях	7
7	Виконання домашніх завдань	5
8	Виконання контрольних робіт, тестування	10
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни